

плечо щупальцем и проводит с ним разъяснительную беседу. Ситуация завершается потерей сознания Чьеном. Когда Чьен приходит в себя, охрана говорит ему, что он устроил скандал, употребив много алкоголя. Вернувшись домой, Чьен обнаруживает след от щупальца вождя на плече в виде кровоточащей раны. Чьен не может остановить кровотечение – и понимает, что ему осталось жить недолго. Пропаганда оставляет такой сильный след в душах людей, что никакая контрпропаганда уже поможет. В этом плане рана, полученная от щупальца вождя, оказывается очень символической: она призвана продемонстрировать неустранимость воздействия тоталитарной пропаганды и её эффекта в сознаниях людей. Другими словами: неустранимость тоталитарного сознания. Так или иначе, тоталитарное сознание после воздействия тоталитарной пропаганды сохраняется в сознании людей, хотя бы в остаточной форме.

#### **Список использованных источников:**

1. Дик Ф. К. Вера отцов наших: [Электронный ресурс] / Филип Киндред Дик; пер. с англ. Б. Маковцева. – Режим доступа: <http://lib.ru/INOFANT/DICKP/father.txt> (дата обращения: 01.12.2014).
2. Дик Ф. К. Как создать вселенную, которая не рассыплется через пару дней: [Электронный ресурс] / Филип Киндред Дик; пер. с англ. Д. Ковалевского. – Режим доступа: [http://www.lib.ru/INOFANT/DICKP/s\\_universe.txt](http://www.lib.ru/INOFANT/DICKP/s_universe.txt) (дата обращения: 19.11.2014).
3. Уолцер М. Компания критиков: социальная критика и политические пристрастия XX века: [пер. с англ.] / Майкл Уолцер. – М.: Идея-Пресс, Дом интеллектуальной книги, 1999. – 360 с.
4. Хезмондалш Д. Культурные индустрии / Дэвид Хезмондалш; пер. с англ. И. Кушнарёвой; под науч. ред. А. Михалёвой. – М.: Изд. Дом Высшей школы экономики, 2014. – 456 с. – (Исследования культуры).
5. Dangerous visions / ed. H. Ellison. – Garden City, N.Y.: Doubleday, 1967. – 520 p.

**Скрицька Н.В.**

*викладач,*

*Буковинський державний медичний університет*

### **СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ**

Про проблему сутності заговорив ще в епоху Античності Арістотель. Так, у своїй «Метафізиці» він підкреслював принципову відмінність двох характеристик речей: нерозчленованої індивідуальної неповторності речі і властивостей. Виходячи з цього, філософ веде мову про «первинні» і «вторинні» сутності. Вторинні сутності в історії філософії ще називають «загальними». Питання про загальні сутності є питанням належності поняття речі визначеному роду. Первинні ж сутності ще називають «індивідуальними».

В історії філософії більш вагомими виступають вторинні сутності, які використовуються в якості родів та видів. Не випадково саме поняттю вторинних сутностей приділяли увагу чимало філософів Античності та як щось загальне воно закріпилось в Середньовіччі. Так, Ф. Аквінський, наприклад,

визначає сутність як те, що виражається в дефініції, «дефініція ж містить поняття, але не індивідуальні основи» [3, с. 238].

Відмінною рисою середньовічних філософів від античних у розгляді проблеми сутності є розгляд останньої виключно в онтологічному руслі. Також не можна не згадати проблематику протиставлення в епоху Середньовіччя сутності (essentia) та існування (existential). Крім того, сутність також розглядалась в якості продукту пізнавальної діяльності (Боецій, авероїсти). Сутність та існування, згідно середньовічного мислення, збігаються лише в Бозі. Існування Бога є прямим результатом його власної сутності. Наявність в одиничних явищах певної сутності означає для нього причетність цих явищ божественному.

Якщо для Ф. Аквінського беззаперечним існуванням володіє універсальна сутність, предикатом якої виступає Бог, то для Арістотеля першою сутністю є суб'єкт – одинична річ. На цю особливість вказували також середньовічні номіналісти, наприклад, Дунс Скот, згідно якого реальністю володіють саме індивідуальні сутності. Індивідуальна природа речей – haecceitas (цієвість) в термінології Скота є ключовим моментом всієї його філософії і логіки.

У XX столітті категорія сутності розглядалась в якості відношень та загальних властивостей. Крім того, Ляйбніц навіть висунув думку про тотожність відмінного, згідно чого речі можна характеризувати загальними властивостями, незалежно від їх існування. Щоб ідентифікувати річ потрібно спочатку її описати, адже, згідно філософа «мінімум сутності породжує максимум існування» [1, с. 98].

З цього випливає, що у філософській традиції виділяють три основні напрямки щодо сутності та існування. Перший підхід найбільш повно реалізований в епоху Середньовіччя Фоמוю Аквінським і полягає в розгляді сутності речі як її належності до загального. Такий під'їзд є абсолютизацією загальних (вторинних) сутностей Арістотеля.

Другий підхід визначається ученням Дунса Скота, згідно якого сутність речі полягає в спрямованості її на властивості загальної неповторності. Такий підхід є абсолютизацією індивідуальних (первинних) сутностей.

Третій підхід пов'язаний з ученням Ляйбніца і є радикальною відмовою від проблеми існування взагалі. Такий підхід може бути спотвореним варіантом Ф. Аквінського, який теж зводив ідентифікацію до певного предикату, що характеризує загальну властивість.

З цього випливає наступна проблема: чи зводяться індивідуальні сутності до загальних чи навпаки – загальні до індивідуальних? Яка їх природа? Ці та ряд інших проблем лежать в основі спору про універсалії, про зв'язок сутності та існування.

Суцце в історії філософії розглядається в ролі універсального поняття і застосовується до безкінечного та кінечного суццого, духовного та матеріального, наявного та можливого. Іншими словами, суцце є найабстрактніше з усіх понять. Воно є протилежністю не-суццого або ніщо.

На абстракції суццого наголошував, для прикладу, середньовічний схоласт Дунс Скот. Фому Аквінського цікавило суцце в якості існування (esse), що й доводить його приналежність до екзистенціалізму (щоправда не в сучасному його розумінні).

Ідентифікація дає можливість розрізнити ті чи інші сутності та вказати на певний предмет. Ідентифікація необхідно пов'язана зі сутністю. Ідентифікація виявляє існуючі властивості у двох речах, що дозволяє вести мову про їх

тотожність. Існуюче haecceitas Д. Скота фактично означає визначеність індивідуальної сутності речі. Н. Решер, наприклад, також наголошував на загальних властивостях, співпадання яких у двох речах означає тотожність останніх.

Вищезазначені поняття – суще, ідентифікація та інші – залежать лише від Бога. Існування Бога є необхідною умовою можливості будь-якого сущого. Бог є основою можливості буття світу.

В сучасній науці проблема сутності та ідентифікації розглядається в гносеології та логічній семантиці. На діяльнісному характері проблематика сутності, існування та необхідності, остання з яких теж належить до ідеї все загальності, наголошували Г. Тульчинський та М. Уварова. З цього приводу вони писали наступне: «Разом з тим, поняття необхідності і пов'язані з ним поняття свутності ... мають важливий діяльнісний аспекти – необхідність та існування пізнаючих властивостей і відношень для цілей практичної діяльності...» [4, с. 28].

#### **Список використаних джерел:**

1. Жильсон Э. Философия в средние века: От истоков патристики до конца XIVвека / Пер. с фран. С. Неретина. – М.: Республика, 2004. – 678 с.
2. Коплстон Фредерик. История философии. Средние века / Пер. с англ. Ю. Алакина. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2003. – 494 с.
3. Кондзьолка В. Історія середньовічної філософії. – Львів: Світ, 2001. – 318 с.
4. Перспективы метафизики: классическая и неклассическая метафизика на рубеже веков / Под ред. Г. Тульчинского, М. Уварова. – СПб: Алетейя, 2000. – 415 с.